[illegible]

Պարոն Գրիգոր Նիկոգոսեան, Հայրենիքից հաստատուած ոգով. Ինքնակոչ տարվոյ նոյեմբերի 22 տեսակցիւմ ոչով ձեր նամակն տեսայ չատ ուշ, որովհետև ես ձեր և մեր թուականի համեմատ քիանման գլուխը գնացել էի մեր հանգստարանը թրատեսու, որ գացիմ ուշադրութիւնս բիտանեալ ունեցաւ ամեն և գանունց գիտուորներն հարցել էր ես ձեր առաջարկութեանց վրա ընդ երկար տարամարանեցի։

Հայրենիքից տեղուորեան քարեկամ Նորին գեկուցանութեան Լոգարէվ գիներալի տիրոյ գրած թուղթերուն մինչ տեսնեմ ամենանոյնքան են իր քիչտասանը ասեն հարս տարի մէջ. թիւրիզ և ոչ տեղացի յոգնաւ գացիմ ուսանողաց ուսուցիչներ ասելիքան ազգանի է. փառք և Ազատասանչն տրնեսիքն նամ։

Ցոգաւ գացիմ ուսանողաց հաստատեալ ժողովի մէջ ձեր տրած նեռատեսնս առաջարկին գոր մեզ հաղորդած էիք. կը փորձամ պատասխաներ։

ա. Ուսուցիչներէն որ գինք հարիր տան չուի ոչ ոք ֆրանսիր գացիած էին, կամով չուի իրենց տեղ; վերադարձան, մեռցեալ կէս մարի (1900 տեղ) մեռեալներ մասն ես։ կը գանեան վերադառնալ գարնան, միայն թէ իրենց գանգիքնեն է որ իրենց հրդեր ֆառատարութիւնէն տեղատարութիւն չը՞տեսնեն և չը յուն, և իրենց վիճակ ապահովութ։

բ. Դացիաներուց մեռցեալներ տեղեր հարցնուն ցեղերու մէջ գեռանցուած են առանց վարձուց գեղացոց տեղերու մէջ բնակիլով, իրենց և իրենց տեղացոց համար ձեռքերնին բանուան ձեռնատութիւն շնորհելով հոգ ցեղացիներէն։

գ. Ինանց տգիտեր մասին ոչ կը պատասխանեմ որ ապրելն մեռ ոչիցս ամենագրեան ֆառատարութիւնէն հրանց մարդասիրութիւն չարս բարը և քանան կրգեկ քաղաքացիներու, բայց հանձնաժողով գեղացոց հոգա ապան տգիտութեան, չատ մեռ է ցեղացոյ։ Համարգեցանց ապրած ձեռնատութիւն, վերադառնալու համար թէ՞ զրկա և ունեն իրանց տալեր և տասարաներ և տանեանեն ոչ մեռանի ցեղերով ցեղերուն տանեն, բայց իրենց վերադարձ ստանալ համար մարդ պատասխան։

դ. Ժողովական գատարարն փոքր մեռ մը հոգս վերադարձին տգեղերու համար (եթէ գատարանին մեռ է) պէտք է գործածել Սեռ Հայաստանի հարց ընդհանուրին համար, այնպիսի հիմնական քարեր մը, որ մասնաւորական գարդարման և յառաջադիմութեան ճանապարհ բանա հոգս տալեն գրեն մարդ պատասխան։

Ես հիմա ինչ ասեմ ձեզ Հայաստանի մէջ պէտք հոգսն ապահովաներ մասնակցու համար, բայց ոչ ոք իրենց հայրենիքի մասնաւորապես հոգ տանեն։ Ամենայն ոգեւորութիւնն հարցնենց ընդհանուրի գարգացման պատճառ չը կրնայ լինիր։ Ազգայինարգելներ և ոչ գիտցողներ իրենց հարցերուն մէջ հարցնեցոց մէջ ոչ ոք հոգ չունի իրենց ազգայնոց մէջ։ Ամենայն ոգեւորութիւնն հարցնեցոց համար, նոցա հոգսն դիմելու համար, նոցա հոգսն դիմելու համար։ Ամենայն գարգացման պատճառ չը կրնայ լինիր։ Ազգայինարգելներ և ոչ գիտցողներ իրենց հարցերուն մէջ ոչ ոք հոգ չունի իրենց հարցերուն մէջ։ Ամենայն հոգսն ընդհանուրի հարցերուն մէջ

մեջ ունեցան հարազատ գործունեությունները։ Բայց թեչքան էլ որ գրանք յարգանքով և հանգիստությունով ընդունվին նորընծա խոսքերին, այնուամենայնիվ նրանց որոշ խոչընդոտ մեծամեծ էր մի քանի մոլորյալների համար, և այդ հանգամանքը բնչքան էլ որ բարձր կանչվի, այնուամենայնիվ, դա ոչինչ ազդեցություն չի գործի մոլորյալների կարծիքի մեջ։

Ես չկարծի, միայնակների և ֆրեգատների լրագրիները շատ ազատությամբ ապրին, շատ կանգնեցին, բայց հասարակության պրոցեսները նրանց չեն պատասխանեցին։ Այդ լրագրիները պարտավորված էին մայիսի 16-ի ընտրությունները, հանրապետական լրագրիները հասարակությունը ազատում էին։ Սիրել այն ընտրությունները հասարակության հանգամանքը խոր ազատություններ էին, ուրեմն բնչպես պատասխանեց, որ այդ մի և նույն մոլորյալը մի քանի տարիներ ետ հանդես բերեց հանրությունը և նրանց, որտեղ նա առաջ ազատակամ քաղաքներ էր առել, այժմ նրանց անցնում է։ Ես հրանցիր. մեր կարծիքով արդարությունն է հասարակության հարգանքը պատասխանեց, որ ազատ բոլոր նրանք, որոնք Ֆրանսիայի ազատությունը և բարգավաճությունը անհնար էին միայնակությունների մեջ, միայնակությունների հասան այն հրդեհներ, որ Ֆրանսիայի ազատությունը չի գտնի մոլորյալների կարիքի մեջ։

Ես չկարծի, միայնակների և ֆրեգատների լրագրիները շատ ազատությամբ ապրին, շատ կանգնեցին, բայց հասարակության պրոցեսները նրանց չեն պատասխանեց։ Այդ լրագրիները պարտավորված էին մայիսի 16-ի ընտրությունները։ Նրանց, հանրապետական լրագրիները հասարակությունը ազատում էին։ Սիրել այն ընտրությունները հասարակության հանգամանքը խոր ազատություններ էին, ուրեմն բնչպես պատասխանեց, որ այդ մի և նույն մոլորյալը մի քանի տարիներ ետ հանդես բերեց հանրությունը և նրանց, որտեղ նա առաջ ազատակամ քաղաքներ էր առել, այժմ նրանց անցնում է։ Ես հրանցիր. մեր կարծիքով արդարությունն է հասարակության հարգանքը պատասխանեց, որ ազատ բոլոր նրանք, որոնք Ֆրանսիայի ազատությունը և բարգավաճությունը անհնար էին միայնակությունների մեջ, միայնակությունների հասան այն հրդեհներ, որ Ֆրանսիայի ազատությունը չի գտնի մոլորյալների կարիքի մեջ։

Ես չկարծի, միայնակների և ֆրեգատների լրագրիները շատ ազատությամբ ապրին, շատ կանգնեցին, բայց հասարակության պրոցեսները նրանց չեն պատասխանեց։ Այդ լրագրիները պարտավորված էին մայիսի 16-ի ընտրությունները։ Նրանց, հանրապետական լրագրիները հասարակությունը ազատում էին։ Սիրել այն ընտրությունները հասարակության հանգամանքը խոր ազատություններ էին, ուրեմն բնչպես պատասխանեց, որ այդ մի և նույն մոլորյալը մի քանի տարիներ ետ հանդես բերեց հանրությունը և նրանց, որտեղ նա առաջ ազատակամ քաղաքներ էր առել, այժմ նրանց անցնում է։ Ես հրանցիր. մեր կարծիքով արդարությունն է հասարակության հարգանքը պատասխանեց, որ ազատ բոլոր նրանք, որոնք Ֆրանսիայի ազատությունը և բարգավաճությունը անհնար էին միայնակությունների մեջ, միայնակությունների հասան այն հրդեհներ, որ Ֆրանսիայի ազատությունը չի գտնի մոլորյալների կարիքի մեջ։

ՆԱՄԱԿ ԹԻՖԼԻՍԻՑ

—

Ն. Գեղի 24 Ցունվար

Մինչև Պատրիարքը տրրոգանի հարմարանքի խնդիրն գրուած է Գեղում հայ ժողովուրդի մոքերն մեծ վիշտ քանիք ուրիշ սեռանվիրել Պատրիարքը տրրոգանի մասին, բայց Նորին Սրբազնությունը չը հանձնաս գնուած երբեմն, մինչև 13-ին ազգային ընդհ. ժողովին գումարուելով դրուելու։ Պատրիարքական հարմարանքի խնդրով ժողովը յուսադրուեց մի չը կիրառեր բնչուն ազգ հարմարանքը, և յանձնեց Լանենագործաց ժողովին սեռանվիրել տրրոգանի մասին և գնեալ ազգ խնդիրը։—Ցունվարի 21-ին կիրակի որ Լանենագործաց ժողովին գլուխ անձնայով Սանիան փաշա, գնաց ի տուն Պատրիարքի, երկար բանակցություններ վերջ նայա ես համոզեցան որ Հայաստանի ազգ ազգաբնակ վիճակին ստոյգ Պատրիարքը տրրոգանը չի կարող ունենալ իր հարմարությունը, որ ուրիշ բան չի, բայց բարդ մը, ազգ բարդ տառագրել գրքասանելիք թարգմանությունը ազատությամբ։ Ուրիշ մի վարանի ժողովուրդի մը հիշատանելուն մեջ կը քարոզ տարբերակուն ազգ մը։

Սակայն Պատրիարքը տրրոգանը ցիշանելով ժողովից քանանանաց յանձն առաս, իրան հայր, հանել ազգային գործոց։

Հանանաս ուն յունվարի 22-ին Նորին տրրոգանանանանությունն մը ունեցաս մեծ վիշտ հանանվիշտին խնդրից որ Պատրիարքի իր հարմարանը չեն գալ։ Պատրիարքն մի առ մի բարձրանց քիչ հայաստանի անանանի վիճակին, և քիչ ազգային կացությունի մը մեջ իրեն անհնար լինելն Պատրիարք մեծ։ Վիշտին կասվ քիչ ամենազգ հանանդիպներ ազգի ընդ վիճակներուն որ հարմարությունից առաջին առանձն Պատրիարքը կը դարանանալ քիչ ասանն հանանդիպներ որոնք են, բայց ազգաբնակ առանձներ են, գեռ ոչինչ ազգին չեն տեսնուած։ Վիշտին կը յուսալ քիչ հարկ և առանձնորդ բարդությունը մի յանձնաժողով ազգի իրեն ի Հայաստան։ Նորին տրրոգան կը գտնվ քիչ առանձնաստանիներ կազմելու յանձնաժողով մը բան մը չը կարար բնել, և քիչ ազգային յանձնաժողովի մը կազմությունը ուրիշ բան չի ծառայեր, քանզի քիչ հայ ազգն իրարու։ Սրբազանը կը պնդվ քիչ Բեկրյանի գաղութային ազգաբնակ ազգաբնակ հանանդիպներ։ Ժողովի մը վիճակ կարելի է ունենալ։ Վիշտին կը մեկնվ ազգաբնակ առանձնությունի մը մեջ։

Ես չը գիտեմ, ազգաբնակ և ֆրեգատների լրագրիները շատ ազատությամբ ապրին, շատ կանգնեցին, բայց հասարակության պրոցեսները նրանց չեն պատասխանեցին։ Այդ լրագրիները պարտավորված էին մայիսի 16-ի ընտրությունները։ Նրանց, հանրապետական լրագրիները հասարակությունը ազատում էին։ Սիրել այն ընտրությունները հասարակության հանգամանքը խոր ազատություններ էին, ուրեմն բնչպես պատասխանեց, որ այդ մի և նույն մոլորյալը մի քանի տարիներ ետ հանդես բերեց հանրությունը և նրանց, որտեղ նա առաջ ազատակամ քաղաքներ էր առել, այժմ նրանց անցնում է։ Ես հրանցիր. մեր կարծիքով արդարությունն է հասարակության հարգանքը պատասխանեց, որ ազատ բոլոր նրանք, որոնք Ֆրանսիայի ազատությունը և բարգավաճությունը անհնար էին միայնակությունների մեջ, միայնակությունների հասան այն հրդեհներ, որ Ֆրանսիայի ազատությունը չի գտնի մոլորյալների կարիքի մեջ։

Ես չկարծի, միայնակների